

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МАРИУПОЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ОСВІТИ ТА НАУКИ

Збірник матеріалів

**XXVII підсумкової науково-практичної
конференції викладачів**

20 лютого 2025 року

Київ 2025

УДК 061.3(063)

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ НАУКИ ТА ОСВІТИ: Збірник матеріалів XXVII підсумкової науково-практичної конференції викладачів МДУ / За заг. ред. М.В. Трофименка. Київ: МДУ, 2025. 385 с.

Рекомендовано до друку та поширення через мережу Інтернет вченою радою Маріупольського державного університету (протокол № 7 від 26.02.2025)

Редакційна колегія:

Голова Трофименко М.В., ректор МДУ, доктор політичних наук, професор;

Члени редколегії Безчотнікова С.В., доктор філологічних наук, професор;
Задорожня-Княгницька Л.В., доктор педагогічних наук, професор;
Іванець Т. М., голова Ради молодих вчених МДУ, кандидат політичних наук, доцент;
Калініна С. П., доктор економічних наук, професор;
Константинова Ю. В., кандидат історичних наук, доцент;
Марена Т.В., кандидат економічних наук, доцент, проректор з науково-педагогічної роботи;
Мельничук І. В., кандидат філологічних наук, доцент;
Омельченко В.Я., доктор економічних наук, професор;
Павленко О.Г., доктор філологічних наук, професор;
Пирлік Н. В., кандидат філологічних наук, доцент;
Романцов В.М., доктор історичних наук, професор;
Сабадаш Ю. С., доктор культурології, професор;
Тарасенко Д. Л., доктор економічних наук, професор.

Збірник містить матеріали XXVII підсумкової науково-практичної конференції викладачів МДУ, яка відбулася 20 лютого 2025 року в Маріупольському державному університеті.

У матеріалах висвітлені актуальні проблеми розвитку міжнародних відносин та зовнішньої політики, філософії та соціології, історії, економіки та менеджменту, права, екології, кібербезпеки, документознавства, культурології, журналістики, філології, літературознавства, методики викладання, педагогіки та психології.

Видання адресоване науковцям, викладачам, аспірантам та здобувачам вищої освіти, а також усім, хто цікавиться сучасними проблемами науки та освіти.

Редакція не несе відповідальності за авторський стиль тез, опублікованих у збірнику.

В сучасних реаліях прямі та непрямі викиди вуглекислого газу створюють додаткове навантаження на глобальний клімат порівняно з попередніми періодами. Військовий сектор відповідальний за 5,5% глобальних викидів парникових газів, збільшення військових витрат у світі, неминуче приведе до емісії парникових газів. Більшість викидів виникає на території збройного конфлікту, близько третини за її межами, що створює транснаціональний вплив на довкілля. Додаткові викиди парникових газів створюють гуманітарні й економічні виклики, а також значний внесок у погіршення глобального клімату.

Література

1. Державна служба статистики України. Статистична інформація. Економічна статистика / Навколишнє природне середовище. Викиди забруднюючих речовин в атмосферне повітря. URL:<https://www.ukrstat.gov.ua/>
2. Climate damage caused by russia's war in Ukraine, 1-4 interim assessment. <https://en.ecoaction.org.ua/wp-content/uploads/2024/06/Climate-Damage-Caused-by-War-24-months-EN.pdf>

Петрик Ірина,
PhD, доцентка кафедри раціонального природокористування
та охорони навколишнього середовища
Маріупольський державний університет

РОЛЬ БУФЕРНИХ ЗОН В СТАЛОМУ РОЗВИТКУ СІЛЬСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА

Сільське господарство є важливою галуззю народного господарства для кожної країни, адже виробництво продуктів харчування – це перша та вкрай необхідна умова забезпечення процесу життєдіяльності населення. Окрім цього зазначена галузь народного господарства виступає сировинною базою для інших галузей промисловості, що обумовлює її вагомий роль в економічному розвитку держави. У зв'язку із чинниками глобалізаційного впливу, а також євроінтеграційним вектором розвитку України, питання щодо досягнення сталого розвитку є вкрай актуальним. Варто зазначити, що всі галузі промислової і непромислової сфери створюють негативний вплив на навколишнє природне середовище. Оскільки сільське господарство не є виключенням, розробка та впровадження дієвих способів і механізмів щодо захисту навколишнього середовища та його збереження є доцільним, що й обумовлює вибір теми дослідження.

Одним із способів захисту навколишнього природного середовища від забруднення, яке спричиняє галузь сільського господарства є створення так званих «буферних зон» (захисних зон), що дозволяє зменшити негативний вплив виробничої діяльності людини на природні комплекси, їх окремі компоненти. Досвід країн ЄС свідчить про важливість створення таких зон, що підтверджується підтримкою фермерів на місцевому та державному рівнях управління.

Буферні зони формуються навколо водних об'єктів, вздовж узбіччя, по периметру сільськогосподарських угідь з використанням дерев, кущів та рослин, зокрема багатолітніх. В країнах ЄС зустрічаються випадки, коли частина фермерських земель відводиться під захисні смуги у вигляді буферних зон, що свідчить про екологічну свідомість підприємців.

Пропонуємо дослідити переваги створення буферних зон, надавши їм відповідну характеристику. Отже, створення буферних зон в сільському господарстві сприяє мінімізації потрапляння шкідливих речовин, які використовуються в галузі сільського господарства, у водні об'єкти; створення буферною зоною з дерев, кущів та рослин – акумулює шкідливі речовини, захищаючи навколишнє середовище (або ж мінімізуючи) концентрацію їх потрапляння в водні ресурси, атмосферне повітря, ґрунти тощо. Окрім цього створення буферних зон зменшує силу вітру та захищає ґрунти від вітрової ерозії. Створення захисних зон сприяє затримці снігу, а отже і захисту земельних ділянок. Слід підкреслити, що буферні зони створюють певний мікроклімат, згладжуючи перепади температур та формують свій мікроклімат. Якщо буферна зона створена за рахунок плодкових дерев, то вона слугуватиме кормом для птахів та інших тварин, які будуть менше завдавати шкоди сільському господарству. Буферна зона захищає комах, бджіл та інших істот, а також людину від отруєння, адже фермерські угіддя, зазвичай, використовують велику кількість отруйних хімікатів. Буферна зона може слугувати сировиною для біопалива, джерелом для отримання додаткової продукції (фрукти, ягоди трави, гриби тощо).

Для того, щоб буферна зона виконувала функцію захисту, вкрай необхідно формувати її за допомогою багаторічних рослин. Ідеальний варіант створення буферної зони – це поєднання дерев, кущів та багаторічних трав'янистих рослин. Ми погоджуємось із думкою експертів [1] щодо доцільності створення буферних зон саме у вигляді смуг за наступним алгоритмом:

- 1 смуга – посіви багаторічних трав (розташовується безпосередньо до сільськогосподарського угіддя);
- 2 смуга – низькі кущі;
- 3 смуга – високі дерева.

Таким чином, створення буферної зони є однією із найпоширеніших практик агровиробництва, зокрема в країнах ЄС щодо захисту навколишнього природного середовища. Буферні зони відіграють важливу роль у сталому розвитку сільського господарства, зокрема в збереженні біорізноманіття, покращенні якості води та зменшенні ерозії ґрунту. Вони допомагають балансувати між виробництвом і охороною навколишнього середовища, забезпечуючи продовольчу безпеку та ресурсну ефективність. Для України використання найкращих європейських практик є вкрай важливим у зв'язку із поступовими процесами євроінтеграції, що в черговий раз свідчить про свідомий розвиток українських громад та бізнес середовища.

Література

1. Екодія. Буферні зони – природний біозахист для фермерського поля. URL: <https://ecoaction.org.ua/buferni-zony-pryrodni-biozakhyst-polia.html?amp>
2. Diatlova V., Petryk I. Sustainable development: methodical approaches and key indicators of assessment. *Determinants of sustainable economic development: an international collective monograph*. Kyiv: Interservice, pp. 160-170.
3. Даценко М.Д., Горобець К.О., Петрик І.В. Особливості місцевого економічного розвитку об'єднаних територіальних громад. *Держава та регіони*. №1(124). С. 41-45.